

Riksdagens protokoll

2011/12:5

Onsdagen den 21 september

Kl. 09.00 – 11.01

16.00 – 16.04

Protokoll
2011/12:5

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 15 september.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade

att Miljöpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Helena Leander som suppleant i EU-nämnden,

att Centerpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Inger Fredriksson som suppleant i finansutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden under Roger Tiefensees ledighet samt

att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Edip Noyan som suppleant i justitieutskottet och trafikutskottet under Eliza Roszkowska Öbergs ledighet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden

Helena Leander (MP)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 3 oktober–4 december* till

suppleant i finansutskottet

Inger Fredriksson (C)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Inger Fredriksson (C)

suppleant i EU-nämnden

Inger Fredriksson (C)

suppleant i justitieutskottet
Edip Noyan (M)

suppleant i trafikutskottet
Edip Noyan (M)

3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande protomemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott
1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 20 september 2011 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda propositionen 2011/12:5 *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen*.

Till deputerade och suppleanter i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 20 september 2011 utsett följande presidium:

Urban Ahlin (S), ordförande

Cecilia Widegren (M), vice ordförande

Stockholm den 20 september 2011

Martin Brothén

Kanslichef utrikesutskottet

Ingemar Wahlberg

Kanslichef försvarsutskottet

Bilagan hade följande lydelse:

Ledamöter och suppleanter i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU)

Ur utrikesutskottet

Ledamöter

Karin Enström (M)

Urban Ahlin (S)

Walburga Habsburg Douglas (M)

Carina Hägg (S)

Kent Härstedt (S)

Mats Johansson (M)

Fredrik Malm (FP)
Kerstin Lundgren (C)
Désirée Pethrus (KD)
Hans Linde (V)
Bodil Ceballos (MP)

Prot. 2011/12:5
21 september

Suppleanter

Carin Runeson (S)
Olle Thorell (S)
Kenneth G Forslund (S)
Ulrik Nilsson (M)
Christian Holm (M)
Björn Söder (SD)
Mikael Oscarsson (KD)

Ur försvarsutskottet

Ledamöter

Peter Hultqvist (S)
Åsa Lindestam (S)
Peter Jeppsson (S)
Mikael Jansson (SD)
Cecilia Widegren (M)
Anders Hansson (M)

Suppleanter

Eva Sonidsson (S)
Clas-Göran Carlsson (S)
Staffan Danielsson (C)
Allan Widman (FP)
Anna-Lena Sörenson (S)
Johan Forsell (M)
Stefan Caplan (M)
Abdirizak Waberi (M)
Torbjörn Björlund V)
Peter Rådberg (MP)

Promemorian lades till handlingarna.

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2011/12:11

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:11 Regeringens ståndpunkt i fråga om svavel-direktivet

av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 oktober 2011. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 19 september 2011

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:1

Utgiftsområde 1 till konstitutionsutskottet

Utgiftsområde 2 och 25–27 till finansutskottet

Utgiftsområde 3 till skatteutskottet

Utgiftsområde 4 till justitieutskottet

Utgiftsområde 5 och 7 till utrikesutskottet

Utgiftsområde 6 till försvarsutskottet

Utgiftsområde 8 och 10–12 till socialförsäkringsutskottet

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till socialförsäkringsutskottet

Utgiftsområde 9 till socialutskottet

Utgiftsområde 13 och 14 till arbetsmarknadsutskottet

Utgiftsområde 15 och 16 till utbildningsutskottet

Utgiftsområde 17 till kulturutskottet

Utgiftsområde 18 till civilutskottet

Utgiftsområde 19, 21 och 24 till näringsutskottet

Utgiftsområde 20 och 23 till miljö- och jordbruksutskottet

Utgiftsområde 22 till trafikutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

2011/12:2 till finansutskottet

2010/11:165 och 166 till skatteutskottet

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU43
Rättelser i vissa lagar.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 8 §.)

7 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella militära
insatsen i Libyen*

Föredrogs
sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2011/12:UFöU1
Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen (prop. 2011/12:5).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 1 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! I dag är det den internationella fredsdagen. Här ute på Mynttorget fick jag, när jag kom, ett vykort och ett fredsmärke och en uppmaning att skriva på ett upprop om ett demokratikriterium i vapenexporten. Det gjorde jag redan för flera månader sedan. Jag vet inte om man kan göra det två gånger. Annars skulle jag naturligtvis göra det.

Hur som helst handlar den internationella fredsdagen om att man ska försöka få till en 24-timmars vapenvila, åtminstone den 21 september. Frågan är om man kommer att respektera den vapenvilan i Libyen, om den syriska regimen kommer att respektera vapenvilan eller alla andra regimer som nu är på krigsstigen mot sin egen befolkning.

Herr talman! Jag ska nu gå till det vi ska diskutera i dag. Det här är nu tredje gången gillt. Sanningen att säga skulle jag hellre debattera det nya Libyens framtida utveckling än att ännu en gång diskutera att sända svensk trupp till Libyen.

Jag vill börja med att säga att det är glädjande att insatsen nu går mot sitt slut. Även om Gaddafitrogna styrkor inte helt och hållet släppt taget är det inte långt borta.

Miljöpartiet arbetade tillsammans med systerpartier i Europa aktivt för att FN skulle upprätta en flygförbudszon. När FN:s säkerhetsråd sedan i elfte timmen inför en stundande massaker antog Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1973, som slog fast att situationen i Libyen krävde ett omedelbart eldupphör och att våldet mot civila skulle upphöra, blev vi både lättade och glada.

I syfte att skydda civila bemyndigade säkerhetsrådet FN:s medlemsstater att vidta alla nödvändiga åtgärder och att upprätta en flygförbudszon över Libyen. Alla medlemsstater uppmanades att bistå när det gällde att genomföra flygförbudszonen och införandet av ett vapenembargo, enligt resolution 1970. Miljöpartiet, som är en stark anhängare av FN, ställde sig med grund i resolutionerna bakom den svenska insatsen.

Regeringen, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gjorde alla var för sig bedömningen att Sverige skulle svara på FN:s uppmaning att bidra till den internationella militära insatsen i Libyen för att upprätthålla flygförbudszonen över Libyen och för att skydda civila.

Tre av oss ställde sig sedan även bakom den kommande förlängningen i tre månader, trots att flygförbudszonen i princip redan införts. Orsakerna till att godkänna förlängningen varierade dock. Socialdemokraterna ville ha en bordningsstyrka för att upprätthålla vapenembargot, och Miljöpartiet ville ha ökat fokus på humanitära insatser.

Herr talman! Situationen för civila var då fortfarande mycket allvarlig, inte minst för alla de flyktingar som tvingades ut på havet och som ingen brydde sig om. FN:s flyktingkommisariat var mycket bekymrat över situationen och behövde draghjälp för att förmå Nato att också intressera sig för och bistå de tusentals människor som drev omkring på Medelhavet. Under sommaren klagade även Italien på Nato för att de inte åtog sig spaning över hav i syfte att bistå flyktingar i sjönöd.

Miljöpartiet lyfte vid den förra förlängningen frågan om flyktingarna i diskussionerna med regeringen och Socialdemokraterna och fick gehör för den då. Svårare var det sedan att nå fram till Försvarsmakten, som hänvisade till att deras arbete utgår från det Nato ger dem i uppdrag att göra. I efterhand har det visat sig att det inte finns information om de utfört någon spaning alls över havsområden.

Herr talman! Det finns länder som enligt vår bedömning har agerat utanför FN-mandatet, som ju handlar om att skydda civila på båda sidor i konflikten och inte om att jaga Gaddafi och hans anhängare. Inte minst verkar general Sarkozy ha deltagit med liv och lust i planeringen av detta krig.

Miljöpartiet ser med stor oro på att länder tänjer FN-mandatet på det sätt som sker, eftersom det i förlängningen leder till att det blir ännu svårare att i framtida konflikter nå enighet i säkerhetsrådet om att tillämpa principen om skyldighet att skydda. För att vinna *ett* krig kommer vi kanske att förlora många andra.

Enligt Försvarsmakten har de svenska planen stått för en mycket stor del av den spaning som sedan lett till direkta operationer. Även om de svenska planen rapporterar till Nato, som påstår att de som organisation inte går utanför mandatet, är det svårt att tro att informationen aldrig hamnar fel och används i de operationer som tänjer eller går utanför mandatet.

Herr talman! Nato vill nu förlänga insatsen i tre månader. Regeringen och Socialdemokraterna bedömer att det räcker med 30 dagar. Vår bedömning är däremot att den militära insatsen i huvudsak redan uppfyllt sitt syfte. Situationen i Libyen är radikalt annorlunda nu när Gaddafi tvingats från makten och hotet mot civila därmed har minskat betydligt.

Enligt Natos bedömning råder en relativt god säkerhetssituation i många städer och mindre samhällen, även om Gaddafitrogna styrkor är aktiva i vissa områden. Den internationella insatsen går otvetydigt mot sitt slut.

En så stor militär insats som tidigare kan därför inte längre anses skälig när så gott som hela Libyen nu är i rebellernas händer. Det har lett till att till exempel Norge tagit hem sina stridsflygplan. Miljöpartiets bedömning är att vi kan göra detsamma utan att det får större konsekvenser

för den fortsatta insatsen. Det är inte heller ovanligt med rotation efter sex månader. Något annat lands spaningsplan skulle alltså kunna ta över de uppgifter som de svenska planen utför i dag.

Miljöpartiet ställer sig därför inte bakom en fortsatt förlängning. För Miljöpartiet räcker det inte med att Nato ber om fortsatt svenskt deltagande för att vi ska säga ja och amen till en förlängning, även om den är kort. Vi anser att Sverige ska göra en självständig bedömning av insatsens olika komponenter, hur väl den överensstämmer med FN-mandatet och – för den svenska truppens del – hur innehållet i vår insats överensstämmer inte bara med de uppdrag som Nato ger utan också med de beslut vi tidigare fattat här i Sveriges riksdag.

Herr talman! Vi menar vidare att det inte är uppenbart att Sverige bäst bistår det libyska folket genom att fortsätta att ställa svenska stridsflygplan till insatsens förfogande. Vår uppfattning är precis som tidigare att det Libyen har allra mest behov av är humanitära insatser, medicin, livsmedel, vatten och sanitet och inte minst hjälp till flyktingar och alla migrantarbetare som inte har någonstans att ta vägen, och det i det korta perspektivet.

I det långa och medellånga perspektivet kommer det att behövas stöd för bland annat demokratiuppbyggnad och återuppbyggnad av hela städer och samhällen i ruiner. Sverige är av tradition en supermakt på humanitärt bistånd men en relativt liten spelare i militära sammanhang. Låt oss bygga på det för framtiden.

Enligt regeringens redovisning har Sverige hittills bidragit med ca 200 miljoner kronor. Medlen har främst gått till Rödakorsrörelsen, FN-organ och andra humanitära organs arbete för att bistå med skydd, livsmedel, vatten och sanitet, sjukvård och humanitär evakuering. Vi menar att Sverige nu i stället för militära insatser ska satsa på både humanitärt och långsiktigt bistånd, till exempel på stöd till uppbyggnaden av libyska institutioner och myndigheter.

Jag yrkar avslag på propositionen.

Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Natos operation Unified Protector har som syfte att upprätthålla vapenembargot och flygförbudszonen över Libyen samt att skydda civila enligt säkerhetsrådets resolutioner 1970 och 1973.

Sverige har deltagit i operationen, och det har ingen betydelse politiskt vilken roll vi utgjort. Vi har att ta ställning till operationens mål, taktik och utfall i sin helhet även om vi är en mindre del av operationen.

Sverigedemokraterna yrkade avslag redan i slutet av mars på propositionen om deltagande i operationen. Vid första beslutet om förlängning yrkade även Vänsterpartiet avslag, och nu vid beslut om en andra förlängning är det med Miljöpartiet tre partier som yrkar avslag.

Kritiken som har riktats mot Natooperationen handlar naturligtvis inte om omsorg om Gaddafi utan om tvivel på att taktik och medel är optimala för att spara så många människoliv som möjligt. Människoliv kan förslösas i det korta perspektivet, i krigsfasen, men ett inbördeskrig kan även skapa fortsatt lidande genom de sår och hämndbegär som skapats. Kriget mot Gaddafi varade i sex månader.

Det är en operation med flera deltagande länder, men det är ett gemensamt ansvar.

Min bild av svenska internationella militära insatser är att de alltid genomförs med positiv ambition. Politiken bakom är positiv, och de svenska soldater som tjänstgör i insatserna gör allt de kan för att hjälpa lokalbefolkningarna i de drabbade länderna.

Natos insatser, och inte minst de amerikanska militära insatserna, har ibland andra bevekelsegrunder än de svenska. Det kan finnas egenintressen som vi i Sverige aldrig skulle grunda oss på.

Bestämdes Natos taktik av ett ej uttalat mål att störta Gaddafi, eller var målet verkligen att optimalt skydda civila? Krigsinsatsen mot Gaddafi på det sätt den utfördes var något som inte fanns på den svenska agendan ens som en tanke innan Nato kom med frågan. Och till en början framstod det som att Sveriges utrikesminister inte tyckte att man skulle ta ställning mellan den ena och den andra sidan.

Sedan gick det väldigt snabbt. Regeringen tog ställning för ett svenskt engagemang i operationen. Kompromissen var att inte skjuta mot markmål. Men som jag sagt tidigare: Operationen och ansvaret för den är odelbart oavsett vilken del man utför. Spaning och fastställande av geografiska data är dessutom centralt och ingår i själva drivlinan för offensiv krigföring.

Inte oväntat har de svenska förbanden gjort bra ifrån sig. Svenska piloter och svensk stödpersonal producerar vad som förväntas i kvalitet till den grad att det efterfrågas kvantiteter vi inte kan leverera med tanke på vår styrkas numerär. Vårt eget stridsflyg JAS 39 Gripen gör insatsen till en annons för de länder som behöver köpa ett högpresterande stridsflyg till ett bra pris.

Sveriges militära insats är stark och imponerande. Även om Sveriges försvar är nedbantat är den användbara och tillgängliga delen levererande.

Herr talman! De svenska internationella insatserna över lag får bra betyg. Icke desto mindre måste vi överväga till vilka kampanjer vi ska överlämna vår militära resurs.

Med detta sagt vill jag i ödmjukhet, som alla partier i kammaren, ge mitt erkännande till de svenskar där ute som tar de verkliga riskerna för att vi ska få en fredligare och tryggare värld.

Vi politiker vistas i en tryggare miljö, men det åligger oss att göra rätt utrikes lägesbedömningar. Det är svårt och allvarsamt när det kommer till beslut om krig och fred. Det tycks som att många gjort den felbedömningen att Gaddafi var svag i sitt eget läger och i Tripoli. Att regimen höll ut sex månader i ett inbördeskrig, där dess fiende hade totalt lufttheravälde och med modernaste teknik kunde slå mot varje rörelse och mot ledningscentraler, visar att regimen hade betydande stöd i sitt eget läger bland Tripoliborna.

Herr talman! Detta har överraskat den svenska regeringen som räknade med ett snabbt slut på Gaddafiregimen. Det är lätt att kritisera, som jag nu gör; svårare är att resa ett alternativ. Vad fanns det då för alternativ? Skulle Gaddafi ostört ha tillåtits slå ned rebellupproret? Skulle vi bara ha sett på? Hur många hade då dött?

Naturligtvis är det inte acceptabelt. Överallt där folkrätten inte följs och där regimer förfaller till mord och förföljelse av civilbefolkning bör internationella insatser av olika slag sättas in.

Tyvär finns det inte alltid resurser till detta, och globalt har en del regimers övergrepp fått fortgå. I fallet Libyen har det internationella samfundet reagerat. Vad vi vänder oss emot är inte att det sker en insats, utan hur den genomförs.

Natos insats går utöver FN-mandaten. Natos insats utgår ifrån att rebellrörelsen är demokratisk och kommer att ta ett folkrättsligt ansvar. Natos insats utgår ifrån att Libyen är en naturlig enhetlig nation där det går att bygga demokrati direkt.

I själva verket påminner situationen i Libyen mycket om situationen som den utvecklats i Afghanistan och Irak, där länderna lider av starka inre spänningar och där demokratin inte får fotfäste.

Utfallet för Unified Protector är tiotusentals döda och tiotusentals skadade, enligt rebellerna.

Utfallet för Unified Protector är en kvardröjande osäkerhet om vilka rebellerna är. Cyrenaica har en hög koncentration av muslimska terrorister, och öppna konflikter finns mellan delar av rebellrörelsen.

Utfallet för Unified Protector är en bristande trygghet för de Tripolabor som inte sympatiserar med rebellrörelsen. Omfattande övergrepp av rebellrörelsen omtalas av Amnesty.

Natos taktik är ensidig och fredsskapande genom att slå ut ena sidan. Vi hade hellre sett en neutral fredsbevarande taktik. Vi tror att detta skulle ha sparat människoliv, ett försök att hålla de stridande isär.

En neutral zon mellan de stridande parterna med sanktioner för dem som överträder militärt kunde ha stoppat kriget i sin linda. Möjligen hade då Libyen fallit isär i två olika nationer, men möjligen hade detta varit naturligt och en grund för utvecklande av naturlig demokrati. Inget sådant övervägdes.

Ställt inför denna ensidiga Natotaktik borde Sverige ha ställt sig utanför den militära insatsen och i stället hjälpt till humanitärt.

Man frågar sig: Finns det över huvud taget en svensk utrikespolitisk linje kvar? Vi bantar ned vårt försvar så att det har svårt att lösa mer omfattande uppgifter. Vi skyddar inte vår försvarsmaterielindustri, och vi gör oss beroende på alla sätt. Men värre än allt detta är att vi verkar ställa vår resurs okritiskt till förfogande för EU och Nato.

En sådan politik rimmar med den överstatlighet flera av kammarens partier ansluter sig till. Men en sådan politik rimmar inte med den sverigedemokratiska linjen, varför vi vädjar till er andra: Låt oss inte falla in i den godtycklighet som andra aktörer uppvisar på världsscenen. Vi tillhör inte Nato. Försvarsfrågorna inom EU är mellanstatliga, inte överstatliga.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag vända våra tankar till Libyen med en förhoppning att läget som det är stabiliseras och att en läkningsprocess kan ta vid.

I detta anförande instämde Björn Söder och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 3 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vänsterpartiets utgångspunkt i denna debatt är vår solidaritet med det libyska folket, precis som det har varit under de tidigare debatter om utvecklingen i landet som vi har haft under det gångna året i denna kammare. Vår utgångspunkt är hur Sverige bäst kan bidra till att understödja det libyska folkets berättigade krav på demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Därför var det en självklarhet för oss i Vänsterpartiet att ge vårt stöd till de folkliga protester som bröt ut i Benghazi den 15 februari efter det att människorättsaktivisten Fathi Terbil hade fängslats. Därför krävde vi att världen skulle reagera och agera när regimen i Tripoli vände vapnen mot sin egen befolkning och attackerade fredliga demonstrationer med attackhelikoptrar och stridsvagnar. Vi kritiserade Carl Bildt när han gjorde sitt numera historiska uttalande ”Nu handlar det inte om att stödja den ena eller den andra. Det handlar om att försöka få till stabilitet och en rimlig utveckling.” Samtidigt dog människor på gatorna i Benghazi, Misrata och Tripoli.

Vi har konsekvent kritiserat hur Sverige och EU gång på gång har satt sina egna intressen av oljekällor, av flyktingmurar vid Medelhavets södra strand och av lojala allierade i det så kallade kriget mot terrorismen före det libyska folkets rätt till mänskliga rättigheter, frihet och demokrati. Vänsterpartiet var ett av de partier som tydligt och konsekvent kritiserade att Sveriges handelsminister Ewa Björling åkte till Libyen för att kränga svenska övervakningssystem.

Herr talman! Just därför att solidariteten är Vänsterpartiets utgångspunkt inte bara när det gäller Libyen utan också i vår utrikespolitik valde vi att ge vårt stöd till FN-resolutionerna 1970 och 1973. Vi valde också att den 1 april stödja det svenska deltagandet i upprätthållandet av flygförbudszonen över landet. När Gaddafi använde sitt flygvapen för att attackera sin egen befolkning trots omvärldens tydliga fördömanden, uppmaning till eldupphör och sanktioner såg vi få alternativ till att upprätta en flygförbudszon för att förhindra dessa attacker. Vi vet självfallet inte i dag vad som skulle ha skett om vi inte hade upprättat flygförbudszonen, men det är vår övertygelse att Sverige genom deltagande inledningsvis i upprätthållandet av flygförbudszonen kunde bidra till att rädda livet på tusentals libyer.

Men Sveriges bidrag till flygförbudszonen är sedan länge avslutat. Den internationella insatsen har tydligt riktats om under de senaste månaderna från att skydda civila till att bedriva ett öppet krig i Libyen med det tydliga syftet att avsätta Gaddafi och få till stånd ett regimskifte. Därför är det lika självklart för Vänsterpartiet i dag att med utgångspunkt i vår solidaritet med det libyska folket säga nej till en förlängning av den svenska insatsen i Libyen. Vi anser att de 21 miljoner som nu avsätts i regeringens proposition i stället borde användas till humanitära insatser i Libyen.

Herr talman! Den 17 juni höll riksdagen sin senaste debatt om insatsen i Libyen. Som Vänsterpartiets företrädare i den debatten lyfte jag fram vår oro över hur insatsen utvecklades från att skydda civila genom att upprätta en flygförbudszon till att alltmer tydligt ta ställning för den ena parten i denna konflikt och alltmer tydligt försöka få till stånd ett regimskifte.

Vi kan i dag konstatera att den oro som jag gav uttryck för i den debatten har kommit att besannas. Det är uppenbart att den Natoleda insatsen på flera punkter har överträtt det FN-mandat som fanns och därigenom också brutit mot folkrätten och frångått sitt folkrättsliga stöd. Detta gäller inte minst i samband med striderna inne i Tripoli, där vi vet att ett flertal länder som i dag deltar i den Natoleda insatsen aktivt deltog på rebellernas sida för att få till stånd ett regimskifte.

Att den Natoleda insatsen så uppenbart har ignorerat FN-mandatets gränser undergräver självfallet FN:s ställning i världen men också respekten för folkrätten. Därför känner jag en oro över att den utveckling vi har sett i Libyen de senaste månaderna kommer att få konsekvenser inte bara i Libyen utan i hela världen.

Samtidigt kan vi konstatera att insatsens egentliga uppdrag – att skydda civila – alltmer verkar ha glömts bort. För på vilket sätt har den Natoleda insatsen under de senaste månaderna bidragit till att stödja och skydda de civila som i skrangliga båtar och med risk för sina liv försöker korsa Medelhavet? Och på vilket sätt har insatsen agerat för att skydda de civila libyer som utsätts för angrepp, attacker och övergrepp från rebellernas sida?

Samtidigt som Gaddafis regim föll i slutet av augusti kom allt fler rapporter om övergrepp mot civila inte bara från regimen utan också från rebelsidan. Rapporterna kommer från ett flertal människorättsorganisationer, bland andra Amnesty, men även från FN:s flyktingfond UNHCR. Lise Bergh, generalsekreterare i Svenska Amnesty, skrev om ett av dessa fall den 26 augusti: ”En ung pojke som frivilligt ställt sig på Khadaffis sida under de senaste månadernas strider berättade för Amnesty hur han, liggande på knä och med armarna i luften, blev skjuten i knäna efter att ha lagt ner sitt vapen och överlämnat sig till rebellerna.”

Vi vet i dag att i synnerhet migrantarbetare från länder som Tchad, Niger och Sudan har drabbats oerhört hårt av övergrepp även från rebellernas sida. Det har handlat om våld och övergrepp – i vissa fall även våldtäkter. Man har tvingats lämna sina hem, och man har förlorat sina arbeten. Men från de länder som säger sig delta i en internationell insats i Libyen för att skydda de civila har alla dessa rapporter bemötts med tystnad.

Det finns en hel del att säga om hur frågan om den svenska insatsen i Libyen har hanterats också i svensk politik. Det skulle inte vara några problem att fylla ut talartiden med att ironisera över hur olika partier i denna kammare har bytt åsikt i Libyenfrågan nästan oftare än vi andra byter underkläder – höll jag på att säga. Det hade inte heller varit speciellt svårt att ironisera över hur vissa partier stod i denna kammare för bara några månader sedan och beskrev hur ett svenskt deltagande i en marin bordningsstyrka var helt avgörande för insatsen – en marin bordningsstyrka som sedan aldrig genomfördes eftersom ingen egentligen efterfrågade den.

Jag skulle ändå vilja lägga fokus under de minuter jag har kvar av min talartid på att tala om någonting som är betydligt mer centralt och viktigt än det politiska spel om Libyeninsatsen som har pågått i Sverige de senaste månaderna. Jag vill nämligen tala om Libyens framtid och om hur Sverige bör agera nu framöver.

Herr talman! Jag kan erkänna att Vänsterpartiet är och har varit kritiskt till hur insatsen har genomförts, i synnerhet under de senaste månaderna, på en rad punkter. Men ingen vän av demokrati, mänskliga rättigheter och frihet kunde känna någon som helst sorg när Muammar Gaddafi störtades. När vi den 21 augusti fick rapporterna om att folket firade på gatorna i Tripoli var jag en av dem som satte på sin dator och gick in på al-Jazira för att följa utvecklingen direkt på plats. Jag kände en stor glädje över att vi kunde se ytterligare en huvudstad i Nordafrika och Mellanöstern där människor gick ut på gatorna för att fira att man hade störtat sin regim och att man nu kunde bana vägen för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter.

En värld där Muammar Gaddafi inte styr ett land är en friare värld. Nu finns det verkliga möjligheter för Libyen att för första gången i landets historia ta verkliga steg mot demokratisering. För första gången finns det en möjlighet för det libyska folket att få sina grundläggande mänskliga rättigheter respekterade.

Men Libyens framtid är självklart inte redan bestämd. Omvärldens agerande kommer att vara centralt om vi ska se hur Libyen utvecklas. Det finns säkert människor nu runt om i västvärlden – kanske till och med här i Sveriges riksdag – som hoppas att en ny regim i Tripoli lojalt kommer att sälja ut landets oljekällor till lägstbjudande och stoppa flyktingar på deras väg mot EU. Det finns säkert de som hoppas att regimen kommer att bli en lojal allierad i det övergreppskantade så kallade kriget mot terrorismen. Det finns säkert också de som kommer att vara beredda att agera för att en sådan regim ska ta makten i Tripoli.

Men om vi vill se en verklig demokratisering av Libyen är det avgörande att väst i sina relationer till de nya ledarna för en gångs skull låter det libyska folkets önskan av demokrati, frihet, social rättvisa och mänskliga rättigheter väga så mycket tyngre än EU:s intressen av olja och flyktingmurar. Nu måste det libyska folket få möjlighet att återuppbygga sitt land och bygga sin demokrati på sina egna villkor. Det är ett arbete som vi från Sverige och omvärlden aktivt måste stödja. Men vi måste samtidigt vara noggranna med att aldrig låta EU, Nato eller multinationella oljebolag diktera utvecklingen i Libyen. Vi måste helt enkelt lära av de stora misstag som Sverige och EU har begått under de senaste decennierna i sina relationer till Libyen, där man alltför ofta har satt sina egenintressen före det libyska folkets grundläggande rätt att leva i frihet och demokrati.

Herr talman! Vänsterpartiets utgångspunkt är solidariteten med det libyska folket. Därför vill jag också avslutningsvis betona vikten av stora satsningar på humanitär hjälp och återuppbyggnad i Libyen. Vi vet att hundratusentals människor under denna konflikt har flytt sina hem, ett fåtal av dem till Europa. De flesta lever i grannländerna under svåra humanitära förhållanden, och vi vet att ett flertal lever som internflyktingar. Det råder fortfarande akut brist på mat, mediciner och rent vatten i stora delar av Libyen.

Nu är det helt avgörande att omvärlden agerar för att möjliggöra för de människor som lever på flykt att få drägliga omständigheter att leva under men också möjliggöra för de flyktingar som finns i och utanför Libyen att återvända till sina egna hem. Därför är det nu viktigt att vi gör en ordentlig satsning på humanitär hjälp och återuppbyggnad. En början

till det skulle vara att använda de 21 miljoner som nu avsätts i regeringens proposition för att förlänga den militära insatsen till humanitär hjälp i stället. Det är också något som Vänsterpartiet föreslår.

Därför vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservation 3.

Anf. 4 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Vi har nu följt Libyen väldigt intensivt under några månader. FN:s säkerhetsråd antog i våras, som vi alla har hört här, resolution 1970 som betyder att man ska skydda de civila som finns i landet och strax efter 1973 som säger att det finns ett hot mot den internationella freden och säkerheten i landet.

Från början var det några få länder som ställde upp akut och hjälpte till i Libyen för att skydda de civila. Men den 27 mars tog Nato över, och det var på FN:s uppmaning som man tog över dessa resolutioner och försökte genomföra detta. Sveriges bidrag i detta var flygövervakning. I dagsläget har vi fem JAS Gripen där nere och stödresurser som betyder att vi har både flygspaning och flygtankning och informationsoperationer.

I de papper vi har framför oss med det beslut vi nu ska fatta står det att vi ska skicka ned högst 250 personer. Det betyder att vi kommer att ha ett antal på plats där nere, och det är då 140. Men om vi behöver evakuera, om det händer någonting så att vi behöver förstärka, måste vi ha en möjlighet att skicka ned andra militärer som hjälper till.

Hela detta beslut bygger på att Nato fattar beslut om en förlängning. Natos förlängning ligger på 90 dagar, men det vi pratar om här för Sveriges del är 30 dagar, alltså bara en tredjedel.

FN:s råd för mänskliga rättigheter, MR-rådet, inrättade en oberoende internationell undersökningskommission som företog en resa i landet, och i deras preliminära rapport har vi kunnat läsa att det under Gaddafiregeringen förekom summariska avrättningar, förtryck av befolkningen och försvinnanden. Även från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har vi kunnat läsa om våld mot civila och systematisk användning av sexuellt våld mot kvinnor. Det är fruktansvärda saker som har hänt i detta land, så det är klart att vi måste göra någonting.

När det gäller det humanitära stödet har vi hittills lagt 200 miljoner kronor. Jag vill verkligen poängtera ”hittills”, för jag tror att vi måste göra betydligt mer där också.

Just nu leds landet av ett övergångsråd, National Transitional Council, NTC, och de har till sitt stöd en FN-mission, UN Support Mission in Libya, Unsmil, som hjälper till och försöker få landet på rätt väg. Målet är alltså en enad demokratisk rättsstat, och övergångsrådet har lagt upp en oerhört hög plan för hur man ska komma dit. Det är både en hård och en tuff planering. Nyval är alltså planerat att hållas. Men hur gör man det i ett land som har detta kaos i sig? Ja, det återstår att se.

Övergångsrådet hade en konferens i Paris den 1 september. Det var en internationell konferens där man bad Sverige om fortsatt militärt stöd. De vill ha fortsatt stöd, och därför tycker jag att vi måste ställa upp. Vi har också sett att ICC, Internationella brottmålsdomstolen, har gjort för-

Prot. 2011/12:5
21 september

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
internationella militära
insatsen i Libyen*

undersökningar och nu har utfäst arresteringsorder på Gaddafi och några till.

Det är ett skört land. Hur gör man för att ett land i kaos ska kunna nå ett socialt bra samhälle? Ja, de är i behov av ett stort stöd, inte bara nu utan lång tid framöver. Man måste bygga ett land inte bara med militär makt utan i stället med det civila starka samhället utan korrupktion, i form av poliser som fungerar, i form av fängelser och domstolar som fungerar och som man kan lita på. Men det är väldigt mycket mer.

Vi i försvarsutskottet hade möjlighet att åka ned till Sigonellabasen på Sicilien och träffa våra militärer där, våra killar och tjejer som jobbar. Jag tror att jag för oss alla kan skriva under på att vi var imponerade. De gör en berömvärd insats. När vi träffade dem träffade vi också personer från andra länder, och vi kunde höra att fler länder verkligen berömmar Sveriges insats.

Jag vill instämma med Bodil Ceballos i att framtiden är väldigt viktig. Norge har dragit tillbaka sina plan, men de har inte haft samma uppgift som vi. Det har inte varit bara JAS Gripen, inte varit bara flygspaning och inte varit bara analys av bilderna, utan det är det man sätter ihop tillsammans. Sammantaget har vi kunnat leverera en unik förmåga av bilder där vi kan se var det händer saker i landet. Vi kan inte bara se Gaddafitrogn och inte bara se de andra, men vi ser att det händer saker och kan lägga vårt bidrag dit.

Jag skulle också vilja önska alla er som är där nere just nu lycka till – våra militärer som får kämpa på en månad till. Jag vet att ni gör en värdefull insats där nere, och jag vill verkligen från oss alla önska er lycka till.

I detta anförande instämde Clas-Göran Carlsson, Peter Jeppsson och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Anf. 5 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår egen reservation. Jag glömde bort det i mitt förra inlägg och sade bara att jag yrkade avslag på propositionen.

Den fråga jag vill ställa till Åsa är: Hur har ni tänkt efter de 30 dagarna? I den förra överenskommelsen var vi tillsammans med regeringen, och vi hade i de diskussionerna fört fram två skilda frågor som var viktiga för våra två partier. Inget av det har egentligen uppfyllts under de tre månader som har gått.

Nu har ni gått med på en förlängning med 30 dagar, och jag vet inte riktigt vilka diskussioner ni har fört eller vad ni har fått in i de förhandlingarna. Men 30 dagar är en kort tid, och jag utgår från att ni har någonting mer. Vad kommer sedan?

Det som jag är oroad över och som jag undrar om inte Åsa också är oroad över är att i och med att länder går utanför mandatet – det är rätt tydligt att så är fallet – riskerar vi den situationen att vi i senare krig eller konflikter inte kan få en enighet i FN:s säkerhetsråd och att vi en annan gång inte kan få till principen skyldighet att skydda när det faktiskt behövs. I och med att flera länder i säkerhetsrådet tycker att vi har gått utöver vårt mandat vill de inte stötta en sådan här fråga i framtiden.

Jag skulle vilja ha dina reflexioner på det.

Anf. 6 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag delar Bodil Ceballos oro för det här landet. Jag tror att vi behöver göra många insatser av många olika slag i framtiden och att vi behöver stötta. Att bygga upp ett samhälle som skulle kunna fungera tar tid. När man har levt i denna envåldshärskares händer hela tiden och någon annan har tagit besluten tar det tid att få ett demokratiskt tänk för alla i landet. Dessutom innebär den analfabetism som finns och det hot och det kaos man har levt under att det här kommer att ta lång tid.

Vi är hela tiden beroende av bilder av vad som händer, av besluten i FN men också i landet och av vad övergångsregeringen kommer att göra. Det betyder att vi hela tiden måste hämta hem den informationen. Utifrån det vi får veta kommer vi att fatta beslut om vilka åtgärder vi kan vidta. Vi är också beroende av vad vi kommer att bli ombedda av FN att bidra med och vad som händer där. Så långt vad jag vet.

Enigheten i FN är svår. När ordningen är sådan att man kan blockera beslut är det ibland väldigt svårt att nå fram. Vi får jobba hårt. Jag tycker att FN har den viktigaste rollen här.

Anf. 7 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag kanske var väldigt otydlig. Vi har pratat mycket om humanitära insatser till exempel, där vi måste tänka dels på kort sikt, dels på längre sikt. Därför funderade jag på om ni har haft några sådana tankar med i diskussionen med regeringen.

Nu ska vi gå vidare i en ny fas. Förhoppningsvis faller regimen fullständigt inom bara några veckor och det ska aldrig ens bli tal om att länder ska vara kvar längre än 30 dagar till med den militära insatsen. Vad har ni för tankar där? Kan det vara fredsbevarande styrkor till exempel eller ska vi bara jobba med annat? Lite grann efterfrågar jag era idéer, vad ni har tänkt er.

Om vi återgår till FN-systemet kan vi se att det egentligen redan den första dagen efter att vi hade fått säkerhetsrådets resolution utbröt en konflikt mellan Rysslands två starke män om det här verkligen var rätt eller fel. Vi har ju ett jätteproblem. Om vi ska kunna övertyga Ryssland i framtida konflikter att faktiskt ställa sig bakom eller lägga ned sin röst har vi ett väldigt stort arbete att göra. Då gäller det att vi som nation, med våra spaningsuppdrag, inte hjälper andra att gå utöver mandatet. Det är det som jag är väldigt orolig för att vi faktiskt gör och som jag kanske tolkar att vi också gör. Vi har en viktig roll att spela för att verkligen upprätthålla det här mandatet.

Anf. 8 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag håller fortfarande med. De humanitära insatser som jag trodde att jag berättade om är nödvändiga. De kommer också att behövas under väldigt lång tid i landet. Jag är övertygad om att vi från Sveriges sida kommer att ställa upp i de humanitära insatserna, men jag skulle också önska att vi ställde upp i fredsbevarande syfte i det här landet. Jag tror att de skulle behöva vårt stöd också.

Vi får se lite vad som händer och när det är dags, men det är oro i landet just nu och jag känner en oro för den framtid som vi står inför. Vi vet ju i dag, som Bodil Ceballos nämnde i sitt anförande, att Röda Korset och några till finns där. De ska absolut ha allt vårt stöd.

När det gäller FN är frågan hur man gör för att andra länder inte ska gå över sitt mandat. Jag tror att vi måste utveckla vårt samarbete med många andra länder på olika nivåer. Jag skulle välkomna att fler människor fick studera i vårt land så att vi också kunde ha diskussioner på fler nivåer än bara inom Försvarsmakten eller inom utrikespolitiken. Vi behöver ha många samtal med många personer från andra länder för att kunna visa på hur viktigt det här är och hur viktigt det är med ett öppet samhälle där man också får kritisera och fundera över om man gör rätt saker.

Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Moderaterna och alliansregeringen välkomnar den breda uppslutning som finns i Sveriges riksdag kring förlängningen av det svenska bidraget till Libyen och insatsen för att skydda civila, kvinnor och barn. Det ger en särskilt stor legitimitet men också en otroligt viktig signal till de män och kvinnor som är på plats där nere för att utföra uppdraget, en signal som kommer från oss via det mandat som vi har från svenska folket.

Herr talman! Jag yrkar bifall till propositionen och till sammansatta utskottets förslag i betänkandet i dess helhet – detta under förutsättning att Nato fattar beslut om en förlängning.

”Stor är friheten. Den är så stor att människor är villiga att offra sina liv för att få uppleva den.” Så inledde Sveriges statsminister regeringsdeklarationen i förra veckan. Det är det vi har sett och det är det vi fortsatt ser i Nordafrika och Mellanöstern som exempel. Den arabiska våren är ett fantastiskt uttryck för människans frihetslidelse. Människans kamp för frihet, demokrati och rättfärdighet är en kamp som Sverige ger sitt stöd till och som vi fortsatt kommer att ge vårt stöd till.

Herr talman! I somras, under Italiens heta solsken, var alla riksdagspartier på plats på flygbasen på Sicilien och mötte de människor som med flyginsatsen gör ett eftertryck i historien av svenskt bidrag. Vi samtalade med kvinnor och män som faktiskt valt att delvis också riskera sina liv för att säkra andras fred och säkerhet. Hotbilden där nere för den svenska personalen varierar. Försvarsmakten har ett tydligt uppdrag att göra en hot- och riskbedömning över de insatser, inte minst flygspaningsinsatser, som görs varje dag över Libyen.

I personalens ögon betyder den breda politiska uppgörelse som ändå träffas här i Sveriges riksdag otroligt mycket, inte bara för dem utan också för deras familjer, deras anhöriga och de samhällen som de kommer ifrån.

Herr talman! En trygg framtid kan endast byggas i gemenskap och samverkan med andra. Sverige ska vara en stark röst för fred, frihet och försoning i Europa och i världen. Demokratin, folkrätten och de mänskliga rättigheterna ska utgöra hörnstenar i vår utrikespolitik. Säkerhetsläget är alltför skört i Libyen. Sverige vill aktivt vara med och bidra och genomföra de FN-mandaterade resolutionerna 1970 och 1973 i internationell solidaritet.

Vi vill se ett demokratiskt pluralistiskt Libyen. Nu handlar det om att bygga det nya Libyen, om en tydlig plan för politisk övergång, för uppbyggande av landets framtida institutioner, rättsstat, endräkt och försoningstecken.

Herr talman! Övergångsrådet i Libyen, som flera har talat om, ser att det finns ett fortsatt behov av militärt stöd, förutom det enorma sug efter humanitärt stöd som finns, för att man ännu inte känner att man har kontroll över hela landet. Sveriges bidrag är därför också efterfrågat. Svenska JAS Gripen med personal har kapacitet och förmåga till spaning som möter stor uppskattning. Därför föreslår vi en förlängning om högst 30 dagar ytterligare.

Herr talman! Friheten är för oss i Sverige en vardag, men för andra en dröm. Utvecklingen i Libyen visar på vikten av att det internationella samfundet snabbt kan samla sig till skydd för civilbefolkning som hotas av en brutal regim. Sverige kommer därför att fortsätta utveckla sin förmåga att medverka i freds- och stabiliseringsoperationer. Vi är inte där kortsiktigt. Vi är där långsiktigt.

I länder som nu kastar förtryckets bojar finns stora utmaningar. Dem ska vi tillsammans jobba hårt med, inte minst inom EU men självklart framför allt genom FN. Jag vill också betona att vi i dag är här på FN:s internationella fredsdag med det fokus som vi har i den här debatten.

Riksdagen har i dag att fatta beslut om en förlängning av insatsen. Svenska kvinnor och män som är med och främjar fred och säkerhet för att skydda medmänniskor som har utsatts för våld och övergrepp är ett av de kanske mest betydelsefulla beslut vi tar i riksdagen men faktiskt också ett av de tuffaste.

Jag vill med detta understryka vår uppskattning av alla de svenska soldater och officerare samt civila som finns på plats, inte bara i Libyen utan också i Afghanistan, i Kosovo och på andra platser på vår jord. Vi här hemma ska känna stolthet över detta.

Herr talman! Sverige har ett ansvar för att bidra till fred och säkerhet i vår omvärld. Sverige har också ett ansvar för att skydda människor som hotas. När FN beslutar att ingripa och vi har förmåga ska vi vara med och göra skillnad.

Herr talman! Sverige är inte neutralt. Vi är för demokrati och vi är emot diktatur. Vi är för mänskliga rättigheter och vi är emot förtryck.

Sverige tar genom detta beslut ett ansvar för Libyen i det här känsliga läget. Vi ska vara fortsatt solidariska, och vi ska fortsatt medverka. Nato har uppgett ett behov, men framför allt har övergångsrådet bett om fortsatt stöd tills de har ett mer stabilt läge.

Bedömningen är just nu att de flygspaningsinsatser som Sverige bidrar med utgör 37 procent av det dagliga informationsbehov som Nato har att ta ställning till för att kunna fatta beslut. Det är klart att det är en betydande del som den svenska insatsen innebär.

I en tysk undersökning från förra veckan fick vi klart för oss att 65 procent av svenska folket är positiva till den insats som vi gör nu i Libyen. Vi toppar därmed bland flera av de europeiska länder som också är med och bidrar när det gäller det otroligt starka förtroende som vi har för den här insatsen.

Herr talman! Den militära insatsen har varit lyckosam och bidragit till att skydda civila. Det ska vi också vara noga med att betona. Nu pågår en återuppbyggnad av landet. Men vi närmar oss också ett slut, och det håller jag med Bodil Ceballos om. Det libyska övergångsrådet har bett om en förlängning så länge läget på marken gör det nödvändigt.

Herr talman! Det är också enormt stora behov av bistånd och stöd för att återupprätta säkerheten, återuppbygga ekonomin och utveckla demokrati. De svenska humanitära insatserna är stora. 200 miljoner satsas redan nu om vi räknar samman dessa, och de går via Rödakorsrörelsen och FN-organ. Det är alltifrån skydd, livsmedel, vatten och sanitet till sjukvård och även evakuering. Därutöver är Sverige en av de största bidragsgivarna i FN:s ordinarie bidragssystem, vilket gör att vi är på plats också på flera andra sätt med den långsiktiga finansiering vi har via FN-systemen. Sverige är en humanitär stormakt, och ska så vara.

Avslutningsvis, herr talman: Insatsen är möjlig tack vare Gripen, ett väl kvalificerat flygplan som också nu fullt ut är Nato interoperabelt och kan verka tillsammans med andra. Det breda politiska stöd i riksdagen som vi hoppas på vid voteringen senare i dag är helt avgörande för förlängningen av insatsen. Gripen och personalen kommer nu att fortsätta insatsen för ett nytt Libyen, för ett pluralistiskt Libyen, men också för ett öppet och mer fritt Libyen. Vi har påbörjat en resa för att hjälpa det libyska folket; vi är i början på den resan.

I detta anförande instämde Stefan Caplan, Annicka Engblom, Anders Hansson och Abdirizak Waberi (alla M).

Anf. 10 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Cecilia Widegren pratar om att Sverige inte ska vara neutralt i valet mellan demokrati och diktatur, och jag önskar att det alltid hade varit så i den borgerliga regeringens utrikespolitik gentemot Libyen. Det finns väl tämligen många exempel under de fem åren då den borgerliga regeringen suttit vid makten på att detta ställningstagande inte varit helt glasklart. Men vi kan väl hoppas nu i Sveriges framtida relationer till Libyen att detta ställningstagande ska vara klart, att Sverige konsekvent ska stå på demokratins sida i våra relationer till Libyen.

Jag begärde egentligen ordet och repliken för en annan sak. Inför det första beslutet vi fattade här i riksdagen var Anders Fogh Rasmussen här och träffade både utrikes- och försvarsutskottet vid ett möte. Han var då väldigt tydlig i sitt budskap till Sveriges riksdag. Han sade att den enda insats som Nato skulle leda inte hade i uppdrag att bidra till ett regimskifte. Man skulle skydda civila, oavsett vilken sida som valde att begå övergrepp mot civilbefolkningen. På den punkten var Anders Fogh Rasmussen oerhört tydlig.

Vi kan nog konstatera i dag att riktigt så blev det inte. Precis som jag sade i mitt inledningsanförande har vi fått omfattande rapporter om övergrepp mot civila, inte bara från Gaddafis sida utan tyvärr också från rebellsidan, inte minst från Amnesty International och andra välrenommerade människorättsorganisationer. Men tyvärr kan vi nu konstatera att vi hittills inte har fått se ett enda konkret exempel där den Natoleda insatsen har agerat för att stoppa övergreppen mot civila när de har begåtts av rebellsidan.

Jag skulle därför vilja fråga Cecilia Widegren: Anser Cecilia Widegren att man har uppfyllt det uppdrag man fick av FN, att skydda civila? Och är Cecilia Widegren i dag nöjd med hur de truppbidragande länderna har agerat för att stoppa rebellsidans övergrepp mot civilbefolkningen?

Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Alla brott mot folkrätten är avskyvärda, oavsett vem som begår dem.

Sveriges insats och den svenska styrkan har att följa ett FN-mandat som jag inte uppfattar som otydligt och som omvärlden inte uppfattar som otydligt. Vi förutsätter självklart att också andra länder agerar inom det FN-mandat som är sanktionerat.

Anf. 12 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Ja, FN-mandatet är oerhört tydligt på den punkten. Det finns ingenting i FN-mandatet som ger mandat eller folkrättslig grund för att den Natoleda insatsen ska bidra till att försöka störta regimen i landet eller ta ställning i den konflikt som finns. Däremot är FN-mandatet oerhört tydligt, att uppdraget är att skydda civilbefolkningen. Det var just därför jag ställde en konkret fråga till Cecilia Widegren som jag nog inte kan säga att jag fick ett så fullödigt svar på.

Vi har under de senaste månaderna sett rapport efter rapport om hur rebellsidan har begått övergrepp mot civilbefolkningen, inte minst mot många av de afrikanska gästarbetare som befinner sig i Libyen. Jag vill inte på något sätt i det här sammanhanget tona ned allvaret i de många och grova övergrepp som har begåtts från Gaddafis sida. Men där är vi nog ganska överens om vikten av att man har agerat mot dem. Däremot tycker jag att det finns ett problem när det gäller rebellsidans övergrepp, att de har kunnat passera utan tydliga fördömanden, utan att man egentligen på något sätt har kunnat visa att man har agerat.

Jag tycker att det är rimligt i dag när Libyen står i situationen att det fortfarande begås brott mot de mänskliga rättigheterna – vi ser fortfarande hur stridigheter i vissa delar av landet pågår – att vi gör tydligt och klart att den svenska insatsen och den insats som vi ska delta i är glasklar när det gäller FN-mandatet, att vi ska bidra till att stoppa övergrepp mot civilbefolkningen oavsett vilken sida som begår dem. Här får jag tyvärr inga konkreta svar från Cecilia Widegren. Därför upprepar jag mina två konkreta frågor:

Anser Cecilia Widegren att den Natoleda insatsen har uppfyllt sitt FN-mandat, nämligen att skydda civilbefolkningen oavsett vilken sida som attackerar eller begår övergrepp? Och är Cecilia Widegren nöjd med hur de truppbidragande länderna, inklusive Sverige, har svarat på och bemött de övergrepp som har begåtts av rebellsidan mot civila människor i Libyen?

Anf. 13 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag väljer att upprepa mitt svar som jag tycker är väldigt tydligt: Alla brott mot folkrätten är avskyvärda, oavsett vem som begår dem. Lika självklart och viktigt som att den internationella brottmålsdomstolen och även MR-rådet och andra nu har börjat agera och påbörjat sitt arbete är det att alla ställs till svars för de brott man eventuellt begår mot folkrätten.

Att här stå och spekulera i hur andra länder har agerat kopplat till det tydliga FN-mandat som finns anser jag inte är min roll som riksdagsledamot. Jag har att svara upp inför den svenska insatsen. Och det är på det här sättet som vi har tolkat mandatet, och det är oerhört tydligt.

Vi fick också i möten på plats på Sigonellabasen diskutera just insatsregler och annat och hur de används, så vi vet att det svenska bidraget väl har levt upp till det FN-mandat som är sanktionerat. Det är vår roll och det är vår uppgift att tolka det. Därutöver kommer de rättsliga processerna att fortgå nu när förändringen är på gång i Libyen.

Anf. 14 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Vi har i dag att behandla det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets första betänkande under det här riksmötet. Och det lär bli fler, inte i just denna fråga dock men möjligen om Afghanistan. Det rör regeringens proposition *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen*. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

Herr talman! I dag är Muammar Gaddafis 42 år långa diktatur i Libyen över. Muammar Gaddafi tog makten efter en militärkupp 1969. Då var för övrigt Tage Erlander statsminister i Sverige. Nu har Gaddafi drivits bort från makten, 42 år och tio svenska statsministerperioder senare – ett intressant perspektiv.

Nu börjar en ny tid för Libyen med en lång vandring mot att bygga upp ett nytt samhälle.

Det kommer att krävas stora uppoffringar och många hjälpande händer från omvärlden. Vi kommer att se framsteg men också bakslag. Ingen vet med bestämdhet hur denna resa kommer att sluta, men den libyska befolkningen har för första gången chansen att på allvar bygga upp ett anständigt och demokratiskt samhälle.

Låt oss blicka tillbaka till i våras. När den arabiska våren tog fart i Tunisien och Egypten startade också protester i Libyen. Redan från första stund var det klart och tydligt att regimen i Tripoli inte var beredd att acceptera några som helst avsteg från den linje Muammar Gaddafi slagit fast sedan decennier tillbaka. Med skoningslös brutalitet slog den libyska regimen och Gaddafilejala till mot dem som protesterade och sedermera mot dem som tog till vapen för att bekämpa diktaturen. Gaddafis styrkor iscensatte blodbad, besköt städer och dödade civila i stor skala.

När Förenta nationernas säkerhetsråd först antog resolution 1970 och kort därefter resolution 1973 innebar det ett mandat för en internationell insats som sedan leddes av Nato och genomfördes. Syftet var att upprätta en flygförbudszon över Libyen, att skydda civila och att upprätthålla vapenembargo mot Libyen.

För oss i Folkpartiet var det en självklarhet att också Sverige skulle ställa upp i insatsen för att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1973. Alliansen tillsammans med Socialdemokraterna förhandlade fram en uppgörelse som även Vänsterpartiet och Miljöpartiet stod bakom. Det fanns därmed en bred enighet i riksdagen. Därefter förnyades mandatet under sommaren.

Nu ligger på riksdagens bord ett förslag om att förlänga mandatet med ytterligare 30 dagar. Läget på marken tillåter inte att Natoinsatsen avslutas i dag. Även om säkerhetsläget är avsevärt bättre än för några månader sedan pågår fortfarande strider i vissa områden. Det finns ett fortsatt hot mot civila.

Nato har meddelat att behovet av flygspaning, som den svenska insatsen tillhandahåller, är fortsatt stort i denna osäkra situation. Därtill har

det libyska övergångsrådet NTC signalerat att det vill se en förlängning av insatsen givet situationen på marken.

Det är glädjande att en överenskommelse har nåtts ännu en gång mellan regeringen och Socialdemokraterna så att Sverige på ett ansvarsfullt sätt ska avsluta sitt bidrag för att uppfylla FN:s resolution 1973.

Herr talman! Låt mig beröra ytterligare två aspekter som i ett vidare perspektiv är viktiga att ha med sig i diskussionen om den arabiska våren i allmänhet och Libyen i synnerhet.

Revolterna i arabstaterna visar på den frustration över korruption och förtryck som finns i breda folklager. Detta manar dock till eftertanke om den politik som inte minst Europeiska unionen har fört gentemot dessa odemokratiska regimer.

EU:s relationer med Libyen har i grund och botten innehållit två element. Europeiska unionen har varit intresserad av att få olja från Libyen men inte flyktingar. När revolterna tar fart oroar sig människor för att det ska bli precis tvärtom, nämligen att det inte kommer någon olja men många flyktingar.

Problemet med en sådan relation med en regim som Muammar Gaddafis är att det som borde vara själva subjektet i sammanhanget, nämligen Libyens över 6 miljoner invånare, är helt bortreducerade från denna ekvation och inte en del av den.

Samma förhållande har rått med flera andra stater. Europa har byggt relationer med korrupta eliter men inte i tillräcklig utsträckning engagerat sig för att dessa länder ska bli demokratiska. En sådan politik är i längden inte hållbar.

Herr talman! Vad som krävs är ett nytt och bredare förhållningssätt till Mellanöstern med en ny diplomati och ett mer kritiskt öga till människorättsövergrepp och korrupta regimer.

I andra sammanhang talar vi ofta om vikten av att politiken är långsiktigt hållbar. Vi talar om en långsiktigt hållbar miljöpolitik som ska förbättra villkoren för kommande generationer. Vi talar om en långsiktigt hållbar ekonomisk politik för att inte lämna över skuldberg på kommande generationer.

Men hur långsiktig har västvärldens politik varit gentemot Mellanöstern när man har förlitat sig på ledare som Zayn al-Abidin Ben Ali i Tunisien, Hosni Mubarak i Egypten och Muammar Gaddafi i Libyen? Hur långsiktigt hållbar är en sådan grannskapspolitik och utrikespolitik?

Herr talman! En annan viktig aspekt sist men inte minst är att den internationella rätten i och med besluten i FN:s säkerhetsråd delvis har förstärkts. De visar att FN kan spela en mer aktiv och konstruktiv roll. För bara ett halvår sedan var Libyen medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s MR-råd. I dag är Gaddafi störtad av sitt eget folk, delvis efter en FN-mandaterad Natoinsats och ett vapenembargo.

Det betyder att det har skett förändringar inom Förenta nationerna också. Eftersom vi är varma anhängare av FN men samtidigt måste vara kritiska till det som fungerar mindre bra i världssamfundet är det viktigt att notera att om FN klarar av att reformeras på detta sätt kommer också legitimiteten för organisationen att förstärkas, vilket är viktigt. Den tiden måste vara förbi när en diktator kan hänvisa till inre angelägenheter som förevändning för rätten att slå ihjäl sin egen befolkning.

Anf. 15 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Fredrik Malm säger att Nato fortfarande behöver befinna sig i området eftersom situationen inte är så bra som den borde vara. Men frågan är om vi verkligen behöver vara lika många. Rebellstyrkan har tagit över så gott som hela landet. Endast i små enklaver har Gaddafitrogna fortfarande makten. Behöver Natostyrkan vara lika stor?

Fredrik Malm tog upp en viktig sak. Det gäller den politik vi har fört gentemot dessa olika länder under många års tid. Vi kan inte bara säga att EU gör si och världssamfundet gör så; vi har ett eget ansvar.

Vi har en politik för global utveckling som ska genomsyra alla politikområden. Den ska genomsyra handelspolitiken, migrationspolitiken och försvars- och säkerhetspolitiken. På vilket sätt har vi använt politiken för global utveckling i våra relationer och i våra möjligheter att påverka EU att förändra sina relationer till dessa länder?

Som Fredrik Malm mycket riktigt säger har vi stöttat dessa diktatorer under många år. Det är i strid med vår politik för global utveckling och med svensk politik i övrigt.

Fredrik Malm! Du sitter i ett regeringsparti och har mer makt att påverka den svenska politiken än vad vi i oppositionen har. Vad har du gjort för att förändra denna situation?

Anf. 16 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Det är angelägna frågeställningar Bodil för fram. Exakt hur många soldater andra länder bidrar med till denna insats är en fråga av operativ karaktär som jag inte kan svara på. Den svenska delen av insatsen är bedömd utifrån det behov som finns. Vi har våra fem JAS 39 Gripen och vår personal på plats. Vad gäller det operativa genomförandet därutöver och det exakta antalet är jag inte rätt person att resonera med – om jag får vara så frank.

När det gäller den andra frågan var Folkpartiet ensamt i kammaren och tidigt ute. Jag undertecknade själv en artikel den 28 april i Svenska Dagbladet där vi i Folkpartiet slog fast att vi anser att man borde erkänna NTC som legitim representant för Libyen. Vi tyckte då att vi var sent ute. Jag noterade att när det enda som återstod av Gaddafis regim var en bunker var Folkpartiet fortfarande ensamt om denna uppfattning.

När omvärlden är tydlig med att Gaddafis regim inte är legitim är det viktigt att det finns en legitim aktör för att styra Libyen.

Hade Sverige erkänt NTC, precis som många andra länder gjort, hade vi kunnat påverka övergångsrådet mer långsiktigt. Jag tror att vi hade kunnat spela en starkare roll då. Jag tror att det är viktigt med den legitimiteten för att kunna trycka på så att detta inte utvecklas i en riktning som vi inte vill se.

I den övergripande frågan om politik gentemot Mellanöstern tror jag att Bodil och jag är tämligen överens när det till exempel gäller att skärpa vapenexportregelverket och att stötta demokratiska krafter och kvinnorättsgrupper.

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag vet att jag och du, Fredrik Malm, är tämligen överens i många frågor som gäller utrikespolitiken, men du ska ju ha med dig ditt parti och tre andra partier i de här frågorna. Du och jag är nog mer

överens än vad du är med många i Alliansen när det gäller de här frågorna. Min fråga var: Vad gör du i din position för att förändra dina kollegers inställning? Det är kanske det allra viktigaste.

När det gäller frågan om hur länge vi ska vara där och hur många som ska vara där är det inte ovanligt att man har någon form av rotation efter en viss tid. De personer som ingår i de trupper som nu är på plats på Sicilien har förväntat sig att åka hem efter en viss tid. Nu blir det förlängt. Det kanske inte är så roligt för alla att behöva stanna en månad till. Det är också en aspekt att ta med.

Du talar om att erkänna rebellrörelsen redan på ett tidigt stadium. Jag tycker att vi gjorde rätt som inte erkände den så tidigt. Man ska inte köpa grisen i säcken. Man måste ju ta reda på vilka personer det är och vad det är för organisation man har att göra med innan man säger ja. Jag tycker att vi har gjort rätt i att vänta och få mer kunskap om vad som händer.

Vi vet att det har skett övergrepp från båda sidor. Det var uppe i det förra replikskiftet. Det är oerhört viktigt att alla är lika inför lagen – både nationell lag och folkrätt. Den som begår brott mot folkrätten ska också ställas till svars. Det är vi nog alla överens om.

Vad kan du personligen göra för att få med dig dina kolleger?

Anf. 18 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Det är viktigt att betona att övergångsrådet inte nödvändigtvis är några samvetsömma progressiva socialliberaler à la Folkpartiet liberalerna, Miljöpartiet de gröna eller Centerpartiet. Men det är viktigt att det finns någon som har legitimitet att styra Libyen. Det är viktigt att det finns möjlighet att från omvärldens sida gå in och stödja och ställa krav inför den återuppbyggnad som nu ska ske.

Jag har inte hört om de svenska piloterna i insatsen har klagat över att insatsen förlängs. De som jag har talat med inom Försvarsmakten tycker att det här är en viktig insats och ställer upp på detta. Jag är tämligen övertygad om att det finns stöd för den här förlängningen inom Försvarsmakten.

Bodil Ceballos frågar vad man gör. Vi är ju politiker. Vi representerar partier. Vi skriver, debatterar, talar, påverkar, förhandlar och så vidare. Det är ju en del av det politiska arbetet. Det gör vi varje dag. Det gör vi i Folkpartiet, precis som man gör i alla andra partier och precis som Bodil och Miljöpartiet gör.

Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Den 17 juni hade vi här i kammaren den senaste debatten om Libyeninsatsen. Då hade vi den arabiska våren i färskt minne. Det var en vår som väckte drömmar om frihet och demokrati över hela regionen. Det var en vår som också släckte mångas drömmar och mångas liv. Det var en vår som fick FN:s säkerhetsråd att handla, först och främst genom det mandat, 1970, som lyfte fram insatser som vapenembargo, sanktioner, reseförbud, frysning av tillgångar och så vidare. Man gav i uppdrag åt ICC att granska vad som hände på alla sidor efter den 26 februari. Om det förekom övergrepp skulle det registreras.

Det var ett viktigt uppdrag. Det gav Gaddafi chansen att välja en annan väg än våldets väg. Gaddafi gjorde inte det; han valde våldets väg. När han talade om att driva ut rättorna ur Benghazi, marscherade upp

med tanks och använde sitt flyg mot sitt folk vaknade FN:s säkerhetsråd ännu en gång och fattade det exemplariska och så här långt unika beslutet att ge ett mandat, 1973, där alla nödvändiga åtgärder fick vidtas för att säkra skydd av civila, dock inte trupper på marken.

Herr talman! När FN:s säkerhetsråd kallar sina medlemsländer är det avgörande att FN:s medlemsländer hörsammar begäran, annars är FN tandlöst. Därför har Sverige en god tradition att ställa upp när frågor kommer från säkerhetsrådet – så också den här gången.

Sverige har deltagit för att säkra flygförbudszonen. Vi har bidragit till den samlade insatsen för att skydda civila och för att säkra en fredligare och fri värld med respekt, tolerans och ansvarstagande. För Centerpartiet fanns det ingen tvekan den 1 april och den 17 juni och det finns inte heller någon tvekan i dag om att vi ska besluta om att bidra med det vi kan bistå med, det som efterfrågas. Det handlar i det här fallet om fem Gripenplan som vi ställer upp med för att spana och övervaka.

Herr talman! Det har under diskussionen funnits antydningar som det finns skäl att kommentera. Ingen ska tveka om vår hållning – ingen diktator och ingen förtryckare var de än befinner sig. Vi står alltid upp för människors frihet och demokrati. Människor som kämpar för frihet och demokrati har vårt stöd. Misstolka inte att vi talar med dig om du är ledare någonstans. Tolka inte det som att vi stöder dig, för så är det inte. När folket reser sig – det kommer man att göra i fler länder – finns vi där till stöd.

Det finns diktatorer som hotar sitt folk och talar om dem som råttor som Gaddafi gjorde. Så sent som för någon vecka sedan manade han sitt folk till strid och kamp för att driva ut förtryckarna och terroristerna. Är det någon som tror att människorna i Tripoli skulle ha fått fira sin seger ute på gatorna om inte vi den 17 juni hade fattat beslut om att bistå och om världssamfundet hade dragit sig tillbaka och sagt att det är lugnt och fint och att man hade klarat sitt uppdrag? Om vi tycker att det är bra att människorna får fira på gatorna i Tripoli, precis som man får göra på gatorna i andra länder, måste vi vara beredda att ställa upp för att göra det möjligt, annars är vi i praktiken stöttare av diktaturer.

Herr talman! Att Gaddafi inte var beredd att möta de krav som det libyska folket reste gjorde att världssamfundet måste handla. Hur världssamfundet handlat finns det många som diskuterar. Jag har också hört ryska företrädare tala om att detta har överskridit mandatet. Men jag är inte beredd att här i kammaren ge de ryska företrädarna, oavsett om det är Putin, Medvedev eller någon annan, vetorätt i tolkningen.

Jag tycker att det är viktigt att vi får rapportering eftersom det tydligt framgick i uppdraget att det skulle rapporteras och ske i samråd med generalsekreteraren Ban Ki Moon. Det ska också avrapporteras till säkerhetsrådet för bedömning. Där kommer vi att få ett underlag för att pröva.

Herr talman! I detta sammanhang är det också viktigt att markera att detta arbete inte får leda till att vi på något sätt glider undan när det gäller straffrihetsfrågan eftersom straffrihet inte får råda. Det är viktigt att ICC fullföljer mandatet oavsett om det nu visar sig att det är nya ledare i Libyen som har begått övergrepp. Det är därför viktigt att man fullföljer detta mandat.

Även här är det uppenbart att Sverige och vår insats kan spela roll och göra skillnad. Inte minst genom den information som har samlats in genom vår övervakning kan det vara möjligt att medverka i prövningen av eventuella övergrepp mot människor i Libyen. Det är en prövning som ICC ska göra.

I fråga om det långsiktiga perspektivet gäller responsibility to protect, skyldighet att skydda, både före, under och efter. Det är klart att vi också har ett ansvar att finnas där efter detta och att stötta en demokratisk utveckling, val och en konstitution i vardande. Men det är naturligtvis libyerna och Libyen – Libyen är ett rikt land – som har styråran. Detta är inget enkelt uppdrag. Det är ingen snabb resa. Vi får säkert uppleva nya vårar, somrar, höstar och vintrar innan vi, både libyerna själva och vi övriga, verkligen kan utvärdera vad som har hänt och ställa frågan: Har vi nått målet?

Där ska Sverige delta på olika sätt med EU:s grannskapspolitik, med Europarådet, med partnerskap för demokrati som erbjuds och med Venedigkommissionen för att bygga en konstitution. Vårt stöd ska finnas. Vi ska delta och göra så att libyerna får möjlighet att fira verklig demokrati och verklig frihet i en tid som kommer.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag med anledning av resolutionen och avslag på reservationerna.

Anf. 20 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Kerstin Lundgren säger att ingen diktator ska tveka om att vi alltid står upp på de förtrycktas sida och för mänskliga rättigheter och att vi alltid är mot diktaturer etcetera. Men då undrar jag: Hur kunde vi då faktiskt stötta Gaddafi, Ben Ali och alla de andra diktatorerna runt Medelhavets stränder?

Jag kan bara nämna att vi skickade vår handelsminister till Libyen för att sälja övervakningsutrustning, eller för att hjälpa till att sälja övervakningsutrustning, för att stoppa de flyktingar som försökte ta sig från Libyen och in på europeiskt vatten.

Det blir någon form av dubbelmoral när vi nu i efterhand säger att vi alltid står på de förtrycktas sida och att vi är emot diktaturerna när vi faktiskt tillsammans med EU har stöttat dessa herrar nere i Nordafrika.

Det är mycket svårt för mig att lyssna på det du säger, Kerstin Lundgren, när jag vet att vi har alla dessa avtal, partnerskap etcetera med dessa länder och alla klausuler som talar om att de är skyldiga att ta emot de flyktingar som vi skickar tillbaka. Inte minst i Libyens fall vet vi hur Gaddafi har hanterat människor, inte bara den egna befolkningen utan också många andra. Likadant ser det ut i många av de andra länderna.

Jag skulle därför vilja att vi lite grann har någon form av självreflexion och tänker på hur vi tidigare har agerat och att vi inte ska göra det igen i stället för att bara säga att vi alltid står upp för dessa människor eftersom vi faktiskt inte har gjort det.

Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att göra skillnad. Vi försöker att samtala med ledare i Kina och med aktörer på andra ställen. Vi försöker också påverka genom att handla för att öppna upp och göra det möjligt för människor att vara med och förändra därför att det ytterst är

människor på plats, precis som i Libyen, som förändrar verkligheten och som avsätter ledare. Det är så det händer. Det är inte genom att stänga in och isolera människor som förändring åstadkoms.

Att vi samtalar med en ledare för ett land, som på något sätt ändå accepteras av befolkningen eftersom man inte har avsatt ledaren, innebär inte att vi stöttar. Det är viktigt.

Det kan säkert finnas saker i historien som ska diskuteras. Det kan finnas handlingar och avtal som man har all anledning att fundera på. Det är bra att man till exempel i grannskapspolitiken har gjort ett omtag för att försöka lära av historien. Det är klart att vi inte har gjort allting rätt.

Detta visar också att vi måste förhålla oss till verkligheten såsom den ser ut. Men det faktum att vi samtalar med och hälsar på diktatorer innebär inte ett stöd för dem, utan det innebär att vi alltid, om folket reser sig, som i fallet med Tripoli i Libyen och i fallet med Syrien, ska stå på människors sida när de kräver demokrati och frihet från förtryck och diktatur.

Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker också att man ska stå på människors sida när de reser sig. Men jag tycker att man allra helst ska stå på deras sida redan innan de reser sig, men det har vi inte gjort.

Vi har absolut inte stått på migranternas eller flyktingarnas sida när de har försökt ta sig till oss. Det är människor som har flytt från diktaturer och förtryck.

Man kan i och för sig säga att vi när det gäller vissa länder uppmanar, uppmuntrar och ger bistånd till demokratiutveckling och till människorättsorganisationer etcetera. Men när de människor som då följer vår uppmaning och kämpar för sina rättigheter flyr säger vi: Nej, vi vill inte ta emot er här. Ni har inte rätt att komma hit därför att ni kan bo i era hemländer. Ni behöver till exempel inte tala om att ni tycker en viss sak.

Det har alltså varit en oerhörd dubbelmoral i våra relationer till många av dessa länder.

När man talar med parlamentariker från Afrika – i Awepa träffar vi många gånger parlamentariker från Afrika – och frågar dem vilka samtal som förs med den svenska regeringen handlar det oerhört mycket om kravet från oss att de ska ta tillbaka de flyktingar som vi inte vill ha här. De samtal som har förts har alltså handlat så mycket mer om vårt egenintresse än vad som är bra för båda parter.

Vi ska lära av historien, precis som du säger, Kerstin Lundgren. Vi måste blicka tillbaka och se att vi har gjort dundertabbar, både här i Sverige och gemensamt med de andra EU-länderna när det gäller relationerna till Nordafrika. Vi måste lära av dessa dundertabbar och se till att det aldrig någonsin mer upprepas eftersom det inte är värdigt att stå och säga en sak och sedan göra en helt annan.

Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tror att vi från svensk sida ändå kan vara hyfsat stolta över vårt sätt att jobba. Vi jobbar på olika sätt för att försöka öka människors möjligheter att komma till Sverige och för att ha en generös flyktingpolitik – vilket vi är överens om – i syfte att göra det möjligt för människor att komma hit, samt med att titta på möjligheterna när det gäller visum och legalisering och möjligheterna för utsatta människor att

få skydd om det är politisk förföljelse eller om man agerat så att man riskerar att drabbas av tortyr, fängelse eller omänsklig behandling.

Det här är naturligtvis en viktig del. Men sedan är inte alla länder eniga om hur vi ska jobba. Det är också en verklighet som vi har. Vår röst måste finnas där, och vår röst finns och är med när det gäller att försöka påverka och förändra. Det må gälla Vitryssland eller södra Medelhavet. Vi har alltså skäl att finnas där och stötta människor.

Vi måste också vara beredda att tala med personer som vi inte gillar just för att försöka påverka och försöka förändra. Men detta innebär inte att vi gillar deras politik eller att vi stöttar dem som regim. Det är det, herr talman, som jag vill göra tydligt.

Anf. 24 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag får börja med att tacka Kerstin Lundgren för ett väldigt ärligt anförande. Det är länge sedan vi i denna kammare hört ett sådant brandtal mot folkrätten och mot FN-systemet och för en världsordning där den rike, mäktige och starke ska kunna ta sig rätten att med vapenmakt avsätta regimer som ogillas och att Sverige ska spela rollen som hejklack till en sådan världsordning.

Det är väl ganska logiskt att man håller ett sådant brandtal när man nu kommer att rösta för att Sverige ska delta i en fortsatt insats som uppenbarligen frångått sitt FN-mandat och därigenom också sitt folkrättsliga stöd.

Frågan till Kerstin Lundgren är egentligen: Om man nu tror att man med vapenmakt kan bygga demokrati i Mellanöstern och Nordafrika, vilka fler stater är det då som Kerstin Lundgren vill se att vi deltar i militärt vid olika regimskiften?

En sak som jag också tydligt reagerade på i ett tidigare replikskifte var att Kerstin Lundgren sade: Vi ska samtala men inte ge vårt stöd till auktoritära regimer och diktaturer.

Därför undrar jag: Var var Kerstin Lundgren när Ewa Björling åkte till Libyen för att sälja radarsystem?

Och var var Kerstin Lundgren när Tobias Billström som Alliansens migrationsminister skickade brev till den libyska regimen och uppmanade den att fördjupa det migrationspolitiska samarbetet med EU?

Var var Kerstin Lundgrens röst när Cecilia Malmström som EU-kommissionär tidigare i år träffade den libyske inrikesministern och lovade honom 60 miljoner euro i utbyte mot att EU skulle fördjupa sitt flyktingsamarbete med Libyen?

Var var Kerstin Lundgrens kritiska stämman när det svenska bolaget Lundin Oil beslutade sig för att låna pengar från två statliga libyska banker för att investera i libyska oljekällor?

Nej, Kerstin Lundgren, den högstämnda retoriken som vi hör här i dag har inte mycket täckning i verkligheten liksom den politik som den borgerliga regeringen de senaste fem åren fört gentemot Libyen!

Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Ja, visst är det spännande att vi helt plötsligt förpassat oss till FN:s säkerhetsråd med Hans Linde som dess högste uttolkare. På annat sätt kan jag inte, herr talman, bedöma Hans Lindes inlägg.

Vad jag har försökt säga är att vi handlar på de tydliga säkerhetsrådsmandaten samt att avrapportering ska ske tillbaka till säkerhetsrådet, till Ban Ki Moon. Den nya resolution som kommer i säkerhetsrådet med anledning av den avrapporteringen kommer att döma av. Jag är ödmjuk inför den avdömningen och inför den resolution som kommer.

Vad jag i hela mitt inlägg, vilket Hans Linde uppenbarligen inte hörde, försökte hävda var just att det är fråga om ett folkrättsligt stöd. Ingen har uttalat någonting annat – utom Hans Linde och måhända en och annan till. Men det finns ingen folkrättsavdömning som kan säga att detta är att gå utöver mandat.

När det gäller detta med att vi skulle ha pläderat för att avsätta Gaddafi: Nej, vad jag sade var att när Hans Linde gläds åt att mänskorna i Tripoli får fira frihet eller får fira att Gaddafi lämnat borde Hans Linde också tänka på vad det är som har skapat förutsättningarna för det, nämligen det libyska folkets resning. Förutsättningarna för detta var faktiskt också att man inte slogs ut av Gaddafis flyg och marktrupper som ju var vida överlägsna.

Anf. 26 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag försöker inte tolka ett FN-mandat. Jag skulle kunna läsa innantill hur FN-mandatet ser ut. I dag är det alldeles glasklart: Insatsen har ett mandat att skydda civila – punkt slut. Man har inte ett mandat för att bidra till ett regimskifte.

Är då dessa två punkter uppfyllda? Agerar man i dag utifrån dessa punkter?

Svaret är ganska uppenbart om man följer utvecklingen i Libyen: Nej, för på vilket sätt skyddar man civilbefolkningen från attacker från rebellsidan? Ingen har i dagens debatt här kunnat peka på ett enda exempel på när den Natoleda insatsen agerat för att skydda civilbefolkningen från attacker från rebellsidan.

Inte heller när det gäller detta med regimskifte har man efterföljt FN-mandatet; det är alldeles uppenbart. Vi har fått en lång rad rapporter om hur man i den här insatsen oerhört aktivt i slutskedet av striderna inne i Tripoli bidrog och tog ställning på rebellernas sida. Har Kerstin Lundgren missat den nyhetsrapporteringen?

En ganska märklig bild målas här upp av de folkliga revolterna i Nordafrika. Jag har också förut hört det. Man målar upp en bild av att det som sker i Nordafrika sker *tack vare* omvärldens stöd. Nej, det är precis tvärtom! De folkliga revolterna i Nordafrika och Mellanöstern under det senaste halvåret sker *trots* att omvärlden i årtal har stött diktaturerna och regimerna i fråga. Här inkluderas också Kerstin Lundgrens alliansregering.

Jag märker att Kerstin Lundgren inte vill diskutera sin egen cv i den borgerliga regeringen när det gäller relationerna till Libyen. Man vill inte diskutera det faktum att man i årtal har fördjupat samarbetet med Gaddafis regim när det gäller migrationsfrågor, ekonomiskt utbyte och handelsrelationer. Man skruvar upp retoriken här i dag i talarstolen för att få människor att glömma det man egentligen i årtal gjort.

Kerstin Lundgren, jag kan säga så här: De oljefläckar från de libyska oljekällorna som de borgerliga företrädarna i den här debatten har på sina kavajer går inte att tvätta bort!

Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Som sagt: När det gäller Hans Linde som uttolkare av folkrätten må det vara hans frihet att försöka sig på det. Jag förbehåller mig, herr talman, rätten att konstatera att någon sådan auktoritativ uttolkning inte är gjord. FN:s säkerhetsråd har ännu inte fått en rapport.

Vi kommer att få en prövning i ICC av detta med brott mot mänskligheten från båda sidor – också det var jag tydlig om – och det är viktigt att detta kommer till stånd. Det är på det sättet jag tycker att vi måste försöka jobba.

Men, herr talman, det skorrar falskt i mina öron när Hans Linde ena stunden talar om sin glädje och om hur han följde människorna på torget i Tripoli och andra stunden säger att vi skulle ha stoppat att detta hände. Det skulle ju i princip betyda att det är status quo som Hans Linde efterfrågar från vår sida. Jag tycker inte, herr talman, att det låter så himla årofylldt. Måhända har också Hans Linde en liten droppe olja på sin kavaj.

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! En kommentar till Miljöpartiets representant här: Miljöpartiet säger att man vill ha fred och att insatsen går mot sitt slut.

Miljöpartiet var med vid starten beträffande beslut om insatserna i Libyen under våren. Det är synd att man bara ville vara med vid starten och inte vill vara med och gå i mål med stöd till civilbefolkningen i Libyen – detta för att fullt ut få en demokrati.

Miljöpartiet slår in öppna dörrar också när man talar om behovet av stöd till en återuppbyggnad av Libyen och om humanitära insatser. Det är väl alldeles självklart att vi ska stödja det, och det gör vi redan. Men samtidigt behövs det internationella stödet för att ha ett säkerhetsläge som möjliggör just detta. Där behövs den svenska insatsen, och jag tycker att det är oerhört bra om det är demokratiska länder som är involverade i att stödja Libyens uppbyggnad i stället för att man behöver vända sig till länder som inte står upp för mänskliga rättigheter.

I dag ska vi debattera och ta ställning till en förlängning av den svenska insatsen. Det handlar om en månads ytterligare insats. Vi vet alla vilken situation som rådde när vi under våren tog beslut om den första insatsen. Den arabiska våren spred sig från Tunisien och Egypten vidare till Libyen. I Libyen hade människor gått ut på gator och torg, precis som i de andra länderna, och krävt sina basala mänskliga rättigheter men mötts av våld och dödande. Vi kommer ihåg hur folket i Benghazi stod inför hotet om en massaker.

Vi kunde inte stå vid sidan om och titta på. FN kunde inte heller återigen vara med om det som hänt i andra länder, där civilbefolkningen lämnats åt sitt öde med galna ledare med vapen i hand, beredda att slakta sina egna.

Den insats vi i dag ska fatta beslut om är alltså en förlängning av det vi redan påbörjat under våren. Det är en insats som har sin grund i FN-resolutionerna 1970 och 1973. Resolution 1973 antogs den 17 mars i säkerhetsrådet, med 15 länder som röstade för och 5 som lade ned sina röster. Ingen lade in sitt veto, vilket var fantastiskt för att verkligen kunna göra en insats.

Därmed fanns ett beslut från FN om att skydda civilbefolkningen med alla tillgängliga medel. I resolutionen välkomnade man också FN:s med-

lemsstater att delta i insatsen efter förmåga, och man välkomnade upprättandet av en flygförbudszone över Libyen. FN:s beslut innebär att Gaddafis angrepp på civilbefolkningen kunde anses som brott mot mänskligheten, och man ansåg att situationen i Libyen utgjorde ett hot mot internationell fred och säkerhet.

För första gången togs ett beslut som innebär att vi fick använda principen om rätten att skydda. Det handlar om rätten att skydda civilbefolkningen mot sina egna ledare, att man faktiskt kan lägga sig i ett lands inre angelägenheter om ledningen hotar och dödar sin egen befolkning på det sätt som pågick i Libyen. Nu är Gaddafi efterlyst av den internationella brottmålsdomstolen, och han bör ställas till svars för sina gärningar.

Sveriges grund för att delta i Libyeninsatsen har alltså sin rättsliga grund i FN-resolutionen. När Nato den 27 mars tog över operationen fick vi förfrågan om att delta och blev efter riksdagsbeslut en del i operationen. Den svenska styrkan får med beslut i dag fortsatt kapacitet med fem flygplan och maximalt 250 personer till insatsen. Beslutet gäller bara för en månad, då vi hoppas på en snar lösning på säkerhetsläget i landet.

Den svenska insatsen har mottagits väl och betytt mycket för resultatet. I dag ser vi, trots att situationen inte på något sätt är lugn och stabil i Libyen, att vi har kommit en bra bit på väg mot en ny demokratisk stat i Libyen. Vi hoppas att Sveriges insatser har gjort skillnad för en hel befolkning.

Svenska folket stöder också insatsen. En internationell undersökning som nyligen presenterades i medierna visar att svenska folket är mer positiva till militära insatser i Libyen än andra länders befolkning. Det är viktigt att vi har svenska folkets stöd för denna insats.

Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna motsätter sig en svensk insats. De har lite olika bevekelsegrunder, men när man menar att vi ska satsa på humanitära insatser i stället för det vi nu gör, med flygövervakning och information, menar jag att man inte kan ställa det ena mot det andra. Båda insatserna behövs. Sverige har också redan bidragit med stora humanitära insatser i Libyen, inte bara direkt med över 200 miljoner kronor utan också via FN-organisationer och Röda Korset för att ge skydd, livsmedel, vatten och sanitet samt sjukvård och humanitär evakuering.

Att då som Vänsterpartiet ta upp de 21 miljoner som den svenska insatsen kostar faller platt till marken. Vi har nämligen resurser även till humanitära insatser. Vänsterpartiet betonar också sin solidaritet med det libyska folket, säger man. Men om det libyska folket nu säger att de behöver vårt fortsatta stöd och skydd, varför ska vi neka civilbefolkningen det? Ska vi stå vid sidan om allt det andra som också behöver göras?

Jag tycker att det är viktigt precis som det står i betänkandet: ”Natos bedömning är att insatsen bör fortsätta till dess att Gaddafiregimens kvarvarande styrkor inte längre kan utgöra ett hot mot civila, NTC har kontroll över landet och inte längre ser ett behov av Natos insats, att humanitär hjälp kan nå behövande utan hinder, och att det finns brett regionalt och internationellt stöd för att avsluta insatsen.”

Detta är det viktiga. Vi har flera olika punkter vi behöver få klart innan vi kan lämna denna insats. Vi måste gå i mål med att vara med och bidra till att civila skyddas och att Gaddafis olika grupperingar inte kan gå till angrepp.

Vad kommer nu att hända i Libyen, och vad behöver hända? Övergångsrådet – National Transitional Council, NTC – har nu kontroll över nästan hela landet. Det är inte hela landet, men man har huvudstaden Tripoli. Säkerhetsläget är alltså skört än så länge, och därför behöver vi fortsätta att ge stöd tills läget stabiliseras. På det internationella toppmötet i Paris den 1 september konstaterade NTC att man hade fortsatt behov av militärt stöd. Varför ska vi inte lyssna på det behov man från Libyen uppger att man har?

Det råder en stor internationell enighet om att FN ska vara ledande i postkonfliktplaneringen och dess genomförande. Den 16 september, alltså i förra veckan, antog FN:s säkerhetsråd en resolution som går ut på att upprätta en civil FN-mission till stöd för Libyen. Missionen ska fortsätta planeringsprocessen och dialogen med NTC och det civila samhället kring stödet för det nya Libyen. Det finns alltså en planering och en tanke om hur vi nu ska jobba för en övergångslösning.

Man ska arbeta för att upprätthålla allmän säkerhet och ordning. Där är det viktigt att båda parter kommer att ställas till svars för eventuella övergrepp som har begåtts mot den humanitära rätten. Man ska genomföra en politisk dialog och främja nationell försoning. FN vill också förbereda konstitutionella reformer och val, stärka offentliga och rättsvårdande myndigheter, värna mänskliga rättigheter, vidta åtgärder för ekonomisk återhämtning och samordna det internationella stödet till det nya Libyen. Libyen kommer att behöva ett långsiktigt stöd för en demokratisk utveckling och statsbyggande på sikt.

Vi kristdemokrater stöder regeringens förslag och tror att vi med en svensk insats i Libyen kan bidra till fred och utveckling och till att fler människor får rätt att tillämpa sina självklara mänskliga fri- och rättigheter. Vi vill vara med och bidra till uppbyggnad av demokratiska institutioner och fortsätta att ge FN stöd i att utveckla Libyen till gagn för den libyska befolkningen.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 29 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Désirée Pethrus gav en passning till Miljöpartiet. Hon frågade varför vi ville vara med i starten men inte gå i mål.

Det är ju så att de förutsättningar vi har i dag har förändrats sedan starten, och vi gör en egen bedömning för varje enskilt fall vi ska ta beslut i när det gäller denna fråga. I denna bedömning ser vi inte bara till att förutsättningarna har förändrats på marken i Libyen utan också till de överenskommelser vi har gjort med regeringen. Har regeringen levererat det som faktiskt beslutades eller utlovades?

I detta fall är det två saker som har hänt: Förutsättningarna har förändrats, och det vi efterfrågade i den tidigare överenskommelsen har inte uppfyllts. Då måste man naturligtvis ställa sig frågan: Ska vi fortsätta att vara med och komma överens om någonting när det vi har fått med i överenskommelsen sedan inte sker?

Vi ville till exempel att våra plan också skulle få möjlighet att spana över havet för att hjälpa människor i sjönöd. Det är flyktingar som många gånger tvingades ut av Gaddafis styrkor i dessa båtar – personer han helt enkelt inte ville ha kvar.

Vi tycker att det också är civila som ska skyddas, och det tyckte ni också. Det var ju ingen av er som sade emot när vi diskuterade den frågan, men sedan har det inte hänt, därför att Försvarsmakten fungerar på ett annat sätt. Självklart måste vi ta ställning i varje enskilt fall.

Detta var egentligen en fråga som Désirée Pethrus ställde till mig, så är det fler frågor får hon gärna ställa dem också.

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! När det gäller att skydda civila tycker jag att om det är så att övergångsregeringen, NTC, säger att man vill ha det stödet, då tycker jag att vi ska lyssna på det. Nu har jag inte hört att det är det man har begärt för tillfället, men Bodil Ceballos är också lite hit och dit. I den ena stunden är det hemskt att vi har övervakningsutrustning, och i nästa stund ska vi använda övervakningsutrustningen.

Övervakningsutrustning kan ju användas till något positivt – eller hur – och då kan man inte bara den ena stunden säga att övervakningsutrustning till Libyen är dåligt, men nu är det helt plötsligt bra. Vi måste alltså bestämma oss för när vi ska använda övervakningsutrustningen och det man kan bidra med med flygplanen.

Jag tycker att man ska göra det. Om NTC begär det tycker jag att vi ska ställa upp med de resurserna. Jag har dock inte hört någon sådan förfrågan.

Jag tycker att det är väldigt märkligt att Miljöpartiet ändå inte vill lyssna på det övergångsrådet nu begär, om man nu vill att vi ska fortsätta med en insats för att läget ska stabiliseras. Vi vet att det finns Gaddafi-trupper kvar. Vi vet att säkerhetsläget fortfarande är väldigt osäkert. Vi vet att Gaddafi säkert kan ställa till med väldigt mycket otäcka saker om vi skulle dra oss tillbaka.

Varför vill inte Bodil Ceballos lyssna till NTC och gå med på dess begäran om en fortsatt militär insats?

Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Övervakningsutrustning kan användas på väldigt många olika sätt. Om övervakningsutrustningen används för att skydda människor är det en sak; när den används för att stoppa människor och kanske utsätta dem för en ännu större fara därefter är det någonting helt annat. Det är väldigt stor skillnad mellan övervakningsutrustning i svenska JAS-plan och övervakningsutrustning i Gaddafis händer.

Vi lyssnar gärna på NTC och övergångsrådet – självklart gör vi det. Men det vi säger är att det är en annan situation på marken nu. Det behöver inte vara så många länder kvar. Det är inte så att NTC har begärt att just Sverige ska vara det land som är kvar, utan NTC vill att Nato ska vara kvar – oberoende av vem det är som är kvar.

I går hade vi Försvarsmakten på besök, och de säger att i 50 procent av de insatser som har lett till resultat har spaningen utförts av de svenska planen, så Sveriges insats har naturligtvis gjort skillnad. Men om det nu är en mycket förändrad situation där Gaddafi inte alls har så stor makt längre och det är väldigt få områden där det fortfarande pågår strider kan det knappast vara så att vi behöver ha så många plan kvar. Övriga 50 procent har ju gjorts av någon annan.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag blir inte riktigt klok på hur Miljöpartiet egentligen ser på situationen. Ni säger att visst ska vi lyssna på NTC och vad de vill ha, men varför ska Sverige delta? Man måste ju först bestämma sig för om man tycker att det är okej att lyssna på NTC och om vi ska göra en insats.

Min och Kristdemokraternas syn är att det är bra att Sverige finns med. Sverige är en demokrati. Vi tror på mänskliga rättigheter, och det är viktigt att vi finns med för att också kunna påverka framtiden i Libyen. Det ger oss en kredibilitet och en möjlighet till större inflytande i Libyens framtid. Det är någonting som ni har efterfrågat i tidigare replikinlägg: Varför har vi inte varit med och försökt agera internt i Libyen?

Vi vet att ingen kan gå in och göra ett militärt angrepp på Libyen som det var tidigare. Däremot kan vi nu försöka göra saker i de mänskliga rättigheternas och demokratins namn och när det gäller uppbyggnad av Libyen. Jag tror att det är viktigt att vi finns med hela vägen i det stöd- och uppbyggnadsarbete som nu förestår.

Min förhoppning är att den svenska insatsen och våra militära insatser har gjort skillnad, precis som Bodil Ceballos själv sade. Vi har gjort skillnad, och vi vill vara med och fortsätta göra skillnad även framöver, så jag tycker att Bodil Ceballos är svaret skyldig när det gäller civilbefolkningen i Libyen som fortsatt vill ha ett militärt stöd för att skapa trygghet och stabilitet. För att kunna göra alla de här humanitära insatserna krävs också att det finns säkerhet och trygghet på marken, och där vill vi bidra med den här militära insatsen.

Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

I samband med att riksdagen i juni beslutade att förlänga Libyeninsatsen i 90 dagar ställde jag frågan: Är denna insats början till något som kommer att dra ut på tiden genom ytterligare förlängningar framgent?

Jag kan i dag konstatera att svaret på denna fråga var ”ja” eftersom regeringen tillsammans med Socialdemokraterna nu vill fortsätta det svenska deltagandet i kriget genom att ytterligare förlänga insatsen med 30 dagar.

Sverigedemokraternas ursprungliga ställningstagande har inte förändrats. I juni påpekade jag att vi är kritiska till det svenska deltagandet i insatsen av flera skäl. Vi är visserligen inte principiellt avvisande till att delta i militära operationer utomlands, men detta betyder inte att det är självklart att Sverige måste delta i alla typer av internationella krigsoperationer.

Vår inställning bygger på att ett svenskt deltagande förutsätter ett tydligt uttalat syfte med operationen, över hur lång tid den kan förväntas pågå och hur omfattande den ska vara. Så är inte fallet med denna operation, vilket vi åter här och nu kan konstatera.

I juni anslog man 115 miljoner kronor till att förlänga insatsen. Nu anslår man ytterligare 21 miljoner kronor. Kostnaden bedömer regeringen ska kunna tas inom ramen för anslagsområdet. Den totala kostnaden för Libyeninsatsen bedömer man till 336 miljoner kronor. Som jag påpekade i juni tas pengarna från andra delar av försvaret, vilket redan nu går

på knä och knappast kan uppfylla kravet om att försvara vårt eget territorium.

Herr talman! När de tidigare betänkandena skulle behandlas varnade Sverigedemokraterna för att det fanns risk för att flera av de andra länder som deltar i operationen successivt skulle vidta alltmer långtgående åtgärder i kriget. Vi har de senaste månaderna fått se konkreta bevis på just detta. Natotrupper har under lång tid varit på marken för att leda rebellerna. Man har haft specialförband inne i Libyen för att söka efter Gaddafi, och trots FN:s vapenembargo har man försett rebellerna med vapen.

Herr talman! Vi har tidigare varnat för den osäkerhet som finns angående vilka vi verkligen stöder i denna konflikt och utfallet av densamma. Robert Egnell, lektor vid Försvarshögskolan, skriver i en debattartikel i Svenska Dagbladet den 24 augusti att i princip varje steg i det pågående inbördeskriget har missförståtts, och profetior med ytterst dålig träffsäkerhet har förkunnats i alla riktningar. Han skriver: ”Det är alldeles uppenbart att den västerländska expertkåren inte besitter i närheten av den kunskap som krävs för att förstå libysk politik. Detta innebär att vi även i detta ögonblick bör granska utvecklingen med stor ödmjukhet. Vad vet vi egentligen om det nationella övergångsrådets ledning och intressen?”

Vi betvivlar inte att det finns goda intentioner hos en del av dem som deltar i upproret, men olyckligtvis finns det en hel del som talar för att rebelsidan inte kommer att bli basen för en friare och mer demokratisk utveckling i Libyen. Libyen är ett klansamhälle, och vad rebellerna verkligen vill se för utveckling annat än att få bort Gaddafi är det ingen som vet. Dessutom har en del av rebellerna tydliga al-Qaida-kopplingar.

Vi har också fått se konkreta bevis på hur rebelsidan begått övergrepp på civila. Man har förstört egendom, bränt ned hus och plundrat sjukhus, hem och butiker samt misshandlat personer anklagade för att ha stött regeringsstyrkorna. Man har även utbildat och använt barnsoldater i kriget. Observationer av detta slag har gjorts under hela den tid konflikten har pågått, vilket vi tidigare har påpekat. Det handlar inte om att förringa Gaddafis våld mot de egna, utan det handlar också, precis som tidigare har sagts här i talarstolen, om att lyfta fram det våld som rebelsidan stått för men som ofta tystas ned.

Egnell varnar också i sin debattartikel för att situationen i Libyen kan utvecklas till ett eskalerande kaos och stambaserat inbördeskrig.

Det vilar således ett tungt ansvar på den Natoleda koalitionen och de som förespråkar deltagandet i kriget i Libyen. Riskerna att världen får se ett nytt Irak eller Afghanistan är överhängande, och då har Sverige aktivt bidragit till detta.

Herr talman! Vår inställning är fortfarande att Sverige under rådande omständigheter inte bör delta i de militära operationerna i Libyen och att resurser i stället bör läggas på det som vi är bra på, humanitära insatser på plats för att hjälpa dem som flytt Libyen sedan oroligheterna inleddes.

I detta anförande instämde Mikael Jansson och Julia Kronlid (båda SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Kammaren beslutade kl. 11.01 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU43 Rättelser i vissa lagar

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

17 för res. 2

15 för res. 3

236 avstod

81 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

22 för res. 1

17 för res. 2

229 avstod

81 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

216 för utskottet

22 för res. 1

31 avstod

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 S, 89 M, 20 FP, 14 C, 12 KD

För res. 1: 22 MP

Avstod: 17 SD, 14 V

Frånvarande: 31 S, 18 M, 3 MP, 4 FP, 9 C, 3 SD,
5 V, 7 KD

9 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2011/12:9 Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker
med utländsk utbildning

10 § Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionerna 2010/11:165 och 166 som denna dag hänvisats till skatteutskottet skulle förlängas till *onsdagen den 12 oktober*.

11 § Kammaren åtskildes kl. 16.04.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 11.01 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
3 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott.....	2
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	4
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	4
6 § Rättelser i vissa lagar.....	5
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU43	5
(Beslut fattades under 8 §.).....	5
7 § Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen.....	5
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2011/12:UFöU1	5
Anf. 1 BODIL CEBALLOS (MP).....	5
Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD)	7
Anf. 3 HANS LINDE (V)	10
Anf. 4 ÅSA LINDESTAM (S).....	13
Anf. 5 BODIL CEBALLOS (MP) replik	14
Anf. 6 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	15
Anf. 7 BODIL CEBALLOS (MP) replik	15
Anf. 8 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	15
Anf. 9 CECILIA WIDEGREN (M).....	16
Anf. 10 HANS LINDE (V) replik	18
Anf. 11 CECILIA WIDEGREN (M) replik	19
Anf. 12 HANS LINDE (V) replik	19
Anf. 13 CECILIA WIDEGREN (M) replik	19
Anf. 14 FREDRIK MALM (FP)	20
Anf. 15 BODIL CEBALLOS (MP) replik	22
Anf. 16 FREDRIK MALM (FP) replik	22
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (MP) replik	22
Anf. 18 FREDRIK MALM (FP) replik	23
Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C).....	23
Anf. 20 BODIL CEBALLOS (MP) replik	25
Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	25
Anf. 22 BODIL CEBALLOS (MP) replik	26
Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	26
Anf. 24 HANS LINDE (V) replik	27
Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	27
Anf. 26 HANS LINDE (V) replik	28
Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	29
Anf. 28 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	29
Anf. 29 BODIL CEBALLOS (MP) replik	31
Anf. 30 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik.....	32
Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP) replik	32
Anf. 32 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik.....	33
Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD)	33

(Beslut fattades under 8 §.)	34
Ajournering	35
Återupptagna förhandlingar	35
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	35
FiU43 Rättelser i vissa lagar	35
UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen	35
9 § Bordläggning	36
10 § Beslut om förlängd motionstid	36
11 § Kammaren åtskildes kl. 16.04.	36

